

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 18/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M., zastúpeného advokátom JUDr. M. W., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 135/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2008 doručená sťažnosť M. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 10. júna 2008 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 135/2007.

Sťažovateľ vystupuje v procesnej pozícii žalovaného v konaní Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) vedenom pod sp. zn. 4 Cb 4/97 o náhradu škody, ktoré začalo na základe žaloby spoločnosti S., s. r. o., S. (ďalej len „právny predchodca navrhovateľa“), z 15. januára 1996.

Právny predchodca navrhovateľa a sťažovateľ uzavreli 28. februára 1994 zmluvu o dielo, predmetom ktorej bolo v prospech sťažovateľa a na jeho náklady vykonávať údržbu a opravy havarijných stavov určených komunikácií a ich príslušenstva na území K. Sťažovateľ od predmetnej zmluvy odstúpil listom z 23. júna 1995 s účinkom od 26. júna 1995. Na základe návrhu právneho predchodcu navrhovateľa rozhodol Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) 18. februára 2005 v inom konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 1409/95 o neplatnosti predmetného odstúpenia od zmluvy. Tento rozsudok bol potvrdený odvolacím súdom. Sťažovateľ adresoval právnemu predchodcovi navrhovateľa 29. novembra 1995 výpoveď tej istej zmluvy s trojmesačnou výpovednou lehotou. S ohľadom na tieto skutočnosti si právny predchodca navrhovateľa uplatnil na krajskom súde nárok na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť neplnením si zmluvných povinností sťažovateľom.

V priebehu konania krajský súd uznesením č. k. 4 Cb 4/97-209 z 3. mája 2006 pripustil, aby na procesnú pozíciu právneho predchodcu navrhovateľa nastúpila spoločnosť W., L., V. (ďalej len „navrhovateľ“ alebo „žalobca“). Počas konania právny predchodca navrhovateľa viackrát navrhol zmenu žalobného petitu, čo sa týka výšky požadovanej náhrady škody.

Na základe návrhu žalobcu z 31. októbra 2006 vydal krajský súd 30. januára 2007 medzitýmny rozsudok č. k. 4 Cb 4/97-362, ktorým konštatoval opodstatnenosť nároku žalobcu, čo sa týka jeho právneho základu.

V odôvodnení medzitýmneho rozsudku sa krajský súd vysporadúval s viacerými námietkami sťažovateľa. V prvom rade vychádzal z názoru, že právny vzťah založený zmluvou o dielo podlieha právnemu režimu zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Sťažovateľ totiž tvrdil,

že v čase uzatvorenia zmluvy o dielo právny predchodca navrhovateľa nedisponoval živnostenským oprávnením na podnikanie v oblasti, ktorá tvorila obsah záväzkov vyplývajúcich preň zo zmluvy o dielo. Z toho vyvodil, že buď je zmluva o dielo v dôsledku tejto skutočnosti absolútne neplatná, alebo je potrebné vylúčiť ju spod režimu Obchodného zákonníka a posudzovať ju podľa právneho režimu zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

S touto námietkou žalobcu sa krajský súd vysporiadal poukazom na § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka v súvislosti s formuláciou záhlavia zmluvy o dielo, keď uviedol, že *„k uzavretiu dohody, že daný záväzkový vzťah sa riadi Obchodným zákonníkom, dôjde už uvedením ustanovení Obchodného zákonníka, podľa ktorých sa zmluva uzatvára v záhlaví formulárovej zmluvy. Zo záhlavia zmluvy zo dňa 28.2.1994 vyplýva, že ide o zmluvu o dielo na vykonanie opráv a údržby komunikácií podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka.“*. K otázke prípadnej absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo zaujal názor, podľa ktorého *„nedostatok legitimacy na výkon podnikateľskej činnosti v danom predmete podnikania príslušného podnikateľského subjektu ešte nespôsobuje jeho nespôsobilosť na uzatváranie príslušných zmlúv“*. Ďalej poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ *„sám vybral právneho predchodcu žalobcu na základe výberového konania, a teda rozsah podnikateľského oprávnenia právneho predchodcu žalobcu mu bol od počiatku známy“*.

Krajský súd dospel k záveru, že v posudzovanom prípade boli splnené tri kumulatívne predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu. Protiprávne konanie sťažovateľa spočívalo v ukončení plnenia povinností z uzavretej zmluvy o dielo. Krajský súd tu vychádzal z právoplatného rozsudku okresného súdu, ktorým konštatoval neplatnosť odstúpenia od zmluvy z júna 1995. Sťažovateľ porušil aj niektoré ďalšie zmluvné dojednania. Ďalej krajský súd na základe znaleckého posudku mal za preukázané, že porušením sťažovateľových záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy vznikla žalobcovi škoda. Napokon krajský súd dospel aj k záveru, že zisk, ktorý právny predchodca navrhovateľa pri uzatvorení zmluvy o dielo odôvodnene očakával, nebol dosiahnutý v predpokladanom rozsahu práve z dôvodu nesplnenia povinností sťažovateľa.

Krajský súd identifikoval účelnosť vydania medzitýmneho rozsudku v tom, že „*bolo preukázané, že ku škode došlo, že žalovaný škodu spôsobil, že za ňu zodpovedá, že škoda bola spôsobená zavinením žalovaného a že nárok žalobcu s poukazom na ust. § 398 Obchodného zákonníka nie je premlčaný*“.

Medzitýmny rozsudok krajského súdu napadol sťažovateľ odvolaním z 5. apríla 2007. Odvolacími dôvodmi boli nesprávne skutkové zistenia krajského súdu na základe vykonaných dôkazov, nesprávne právne posúdenie veci a danosť vád uvedených v § 221 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Sťažovateľ opätovne zdôraznil nutnosť zohľadniť v konaní skutočnosť, že právny predchodca navrhovateľa nedisponoval v čase uzavretia zmluvy o dielo potrebným oprávnením na plnenie zmluvných záväzkov, pričom podľa jeho názoru „*právne posúdenie veci prvostupňovým súdom je v silnom rozpore s ustálenou aplikačnou praxou súdov ako aj so závermi právnej teórie*“. Poukázal v tejto súvislosti na existenciu dvoch koncepcií, keď podľa prvej z nich „*podnikanie bez daného podnikateľského oprávnenia spôsobuje absolútnu neplatnosť zmluvy z dôvodu obchádzania zákona*“, kým podľa druhej koncepcie „*nedostatok podnikateľského oprávnenia rezultuje do vylúčenia pôsobnosti Obchodného zákonníka v zmysle § 261 ods. 1 (logicky aj § 261 ods. 2) a nevyhnutne bude potrebné daný záväzok posudzovať v režime všeobecného občianskeho práva*“.

Sťažovateľ ďalej namietal vecnú nepríslušnosť krajského súdu na konanie a rozhodnutie predmetného sporu, a to poukazom na kritériá vecnej príslušnosti krajského súdu podľa § 9 ods. 3 písm. a) OSP v znení platnom a účinnom v čase začatia konania. V prerokúvanej veci totiž podľa sťažovateľa nešlo o spor z právneho vzťahu medzi podnikateľmi, a taktiež spor nevznikol pri ich podnikateľskej činnosti. Z odôvodnenia odvolania vyplýva, že najvyšší súd na základe vzniknutého kompetenčného sporu „*určil svojim uznesením zo dňa 16.11.1996 vecnú príslušnosť Krajského súdu v Košiciach*“. Toto rozhodnutie bolo podľa sťažovateľa „*nesprávne, pretože § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka predstavuje iba podmienky povinnej aplikácie Obchodného zákonníka, teda podmienky povinného zriadenia obchodnoprávneho režimu zmluvy, ale toto*

zákonne ustanovenie nemôže byť v žiadnom prípade použité ako interpretačné pravidlo v otázkach určenia vecnej príslušnosti súdu ...“.

Keďže skutočnosť, že právny predchodca navrhovateľa nedisponoval potrebným oprávnením, vyšla najavo v priebehu konania pred krajským súdom, mal tento podľa sťažovateľa „bezodkladne po tomto zistení opätovne postupovať podľa § 104a ods. 2 O. s. p. a postúpiť vec Okresnému súdu Košice II ako súdu vecne a miestne príslušnému. Súd takto nepostupoval z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Vzhľadom na uvedené máme zato, že postupom súdu sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 221 ods. 1), písm. f) O. s. p., resp. súd bola nesprávne obsadený v zmysle § 221 ods. 1), písm. g) O. s. p., čím došlo k vade konania ako odvolacieho dôvodu v zmysle § 205 ods. 2), písm. a) O. s. p. Konkrétne bol odvolací dôvod naplnený porušením ústavou garantovaného práva na zákonného sudcu ...“.

Ďalšia odvolacia námietka sťažovateľa súvisela s posúdením kritéria účelnosti vyjadreného v § 152 ods. 2 OSP krajským súdom. Sťažovateľ k tomu uviedol, že „aj keby v konaní bolo preukázané, že ku škode došlo, že žalovaný spôsobil škodu, že za ňu zodpovedá, že bola spôsobená zavinením žalovaného, a že nárok žalobcu nie je premlčaný, aj tak tým nie je daná účelnosť vydania medzitýmneho rozsudku. Čo bráni prvostupňovému súdu vysporiadať sa s týmito otázkami až v rozhodnutí o veci samej? V čom je účelnosť prejudikovania zásadných otázok tejto právnej veci, u ktorých zatiaľ nebolo vykonané dokazovanie? Môže vydanie medzitýmneho rozsudku napomôcť hospodárnosti konania? Podľa nášho názoru sa súd nedostatočne vysporiadal s dôvodmi vydania medzitýmneho rozsudku najmä s pojmovým znakom účelnosti. Ak má súd zato, že to napomôže hospodárnosti konania je potrebné aj uviesť z akých dôvodov resp. čím je narušovaná alebo znižovaná hospodárnosť konania pri zachovaní status quo.“.

V tejto súvislosti sťažovateľ znovu tvrdil zmätočnosť rozhodnutia okresného súdu z 18. februára 2005 vydaného v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 1409/95, ktorým bolo rozhodnuté o neplatnosti odstúpenia od zmluvy o dielo z júna 1995. Zmätočnosť je podľa sťažovateľa daná výrokom uvedeného rozhodnutia, v ktorom sa uvádza, že odstúpenie od zmluvy o dielo „dané žalobcovi žalovaným dňa 26.06.1995 č. MK-

95/01797/512 je neplatné“. Sťažovateľ zdôraznil, že existuje iba odstúpenie od zmluvy z 23. júna 1995, nie z 26. júna 1995. O odstúpení od zmluvy z 23. júna 1995 okresný súd teda *„doposiaľ právoplatne nerozhodol a preto ani tento súd nemôže vychádzať z toho, že o neplatnosti odstúpenia od zmluvy bolo právoplatne rozhodnuté“*.

Napokon v odôvodnení svojho odvolania sťažovateľ namietal aktívnu procesnú legitimitáciu žalobcu, ktorú mal tento nadobudnúť na základe zmluvného postúpenia pohľadávky od právneho predchodcu navrhovateľa následným uznesením krajského súdu z 3. mája 2006. Sťažovateľ citoval právny názor najvyššieho súdu vyslovený v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obo 312/2005, podľa ktorého *„aj v prípade, že dôjde k postúpeniu pohľadávky ..., dlžníkovi nemožno uprieť právo poprieť nárok veriteľa na existenciu tejto pohľadávky a postupník pri jej uplatňovaní nemôže nahradiť postupcu (veriteľa) pri posudzovaní nároku“*.

O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom z 10. júna 2008 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 135/2007 tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku k zásadnej námietke sťažovateľa uviedol, že sa stotožňuje s názorom krajského súdu, *„že nedostatok podnikateľského oprávnenia na dohodnutý predmet zmluvy nespôsobuje jej absolútnu neplatnosť, ani nespôsobilosť tohto subjektu na uzatváranie príslušných zmlúv“*.

K námietke vecnej nepríslušnosti krajského súdu najvyšší súd uviedol, že *„nie je opodstatnená, pretože predmetom konania je nárok vzniknutý z obchodnej zmluvy, na obsahu ktorej sa zmluvné strany dohodli, ako i na právnom režime platnom pre ich zmluvný vzťah“*.

Najvyšší súd posúdil postup krajského súdu spočívajúci vo vydaní medzitýmneho rozsudku ako správny. *„Medzitýmny rozsudok súd rozhoduje o základe veci, pod čím je potrebné rozumieť posúdenie otázok, ktoré vyplývajú z uplatneného nároku, s výnimkou okolností, ktoré sa týkajú len výšky nároku a vydáva ho súd po vlastnom uvážení.“*

Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa aktívnej legitímácie žalobcu, najvyšší súd vychádzal z § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka, z ktorého „*vyplýva, že pre dlžníka je právne významná len skutočnosť, či mu bolo oznámené postúpenie pohľadávky, a ak sa tak stalo, je povinný svoj dlh splatiť nástupcovi pohľadávky i v prípade, že by zmluva o postúpení pohľadávky nebola platná. ... Napokon o právnom nástupcovi na strane žalobcu rozhodol súd prvého stupňa uznesením zo dňa 3. mája 2006 ...*“.

V sťažnosti adresovanej ústavnému súdu sťažovateľ v podstate zopakoval námietky, ktoré voči rozhodnutiu krajského súdu vzniesol v podanom odvolaní. Upriamil pozornosť na posúdenie otázky platnosti zmluvy o dielo v dôsledku absencie podnikateľského oprávnenia právneho predchodcu navrhovateľa a na posúdenie otázky účelnosti ako predpokladu na vydanie medzitýmneho rozsudku. Taktiež znovu argumentoval názorom, že rozhodnutie okresného súdu o neplatnosti odstúpenia od zmluvy o dielo je zmätočné.

V súvislosti s uvedenými námietkami sťažovateľ vytýkal rozsudku najvyššieho súdu kvalitu jeho odôvodnenia z pohľadu rešpektovania základného práva na súdnu ochranu. Podľa jeho názoru je rozhodnutie najvyššieho súdu „*protiústavné ... v tom, že na otázky súvisiace s posúdením právneho režimu zmluvy nedáva odpovede vôbec, teda okrem konštatovania, že strany sa dohodli na právnom režime pre ich zmluvný vzťah*“.

Sťažovateľ vzniesol voči napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu aj ďalšiu výhradu súvisiacu s námietkou premlčania nároku na náhradu škody, ktorú sťažovateľ vzniesol ešte v prvostupňovej fáze konania. Sťažovateľ k tomu uviedol, že „*v konaní pred súdom prvého stupňa ... nebola vyriešená predovšetkým námietka premlčania, vznesená sťažovateľom 27.10.2006 ako ani otázka posúdenia platnosti výpovede zo dňa 29.11.1995, ktorou sťažovateľ vypovedal zmluvu o dielo ...*“. Podľa sťažovateľa sa krajský súd „*s týmito zásadnými argumentmi dostatočne nevysporiadal a NS SR tento protiprávny stav neodstránil, keď sa ,s výrokom (nižšieho) súdu stotožnil, pričom odôvodnenie je aj v tomto prípade nedostatočné resp. žiadne*“.

V závere sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd meritórne rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 135/2007 zo dňa 10.06.2008.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 135/2007 zo dňa 10.06.2008 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť M. trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd berúc do úvahy charakter námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu sa musel zaoberať predovšetkým otázkou dostatočnosti odôvodnenia tohto rozsudku. Pritom sa sústredil hlavne na tie časti odôvodnenia, ktoré mali sťažovateľovi poskytnúť odpovede na jeho obranu majúcu zásadný význam pre predmet konania oboch všeobecných súdov.

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel

svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu (§ 211 ods. 2 OSP). Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

V súvislosti s namietanými nedostatkami odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje aj na iný svoj právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Vzhľadom na takto chápanú jednotnosť súdneho konania je možné predpokladať, že v praxi sa môžu vyskytnúť prípady, keď podstata obrany účastníka konania (odvolateľa) proti prvostupňovému rozhodnutiu spočíva v námietkach, na ktoré dáva dostatočnú odpoveď už samotné prvostupňové rozhodnutie, a to vo svojom odôvodnení. Z obsahu základného práva na súdnu ochranu potom na odôvodnenie rozhodnutia o odvolaní už nie je kladená požiadavka znovu zopakovať dôvody vyjadrené už v prvostupňovom rozhodnutí. Na tieto dôvody odvolací súd v takom prípade v odôvodnení svojho rozhodnutia môže iba odkázať. Ústavný súd je toho názoru, že v okolnostiach posudzovanej kauzy ide práve o tento prípad.

Zásadná námietka sťažovateľa smerovala proti právnemu posúdeniu otázky absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo, keďže z nej pre právneho predchodcu navrhovateľa vyplývali záväzky, ktoré vzhľadom na absenciu podnikateľského oprávnenia nemohol splniť. Samotný sťažovateľ v odôvodnení svojho odvolania i sťažnosti adresovanej ústavnému súdu poukázal na nejednotnosť názorov právnej teórie a aplikačnej praxe na riešenie tohto problému.

Podľa názoru ústavného súdu posúdenie uvedenej otázky krajským súdom a následne i najvyšším súdom patrí medzi tie právne závery všeobecných súdov, ktoré môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). Z hľadiska týchto kritérií ústavný súd posúdil riešenie predmetnej právnej otázky, pričom bral do úvahy odôvodnenie tak súdu krajského, ako aj najvyššieho súdu, keďže, ako je už uvedené, ich rozhodnutia nemožno posudzovať izolovane.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že *„nedostatok legitimacy na výkon podnikateľskej činnosti v danom predmete podnikania príslušného podnikateľského subjektu ešte nespôsobuje jeho nespôsobilosť na uzatváranie príslušných zmlúv“*. Touto formuláciou zaujal k riešeniu spornej právnej otázky jednoznačný postoj, ktorý ďalej zdôvodnil zistením, že sťažovateľ *„sám vybral právneho predchodcu žalobcu na základe výberového konania, a teda rozsah podnikateľského oprávnenia právneho predchodcu žalobcu mu bol od počiatku známy“*. Ústavný súd je toho názoru, že takto zdôvodnený právny záver krajského súdu netrpí žiadnymi zjavnými chybami v logike jeho tvorby ani akýmikoľvek náznakmi svojvôle. Preto, ak najvyšší súd ako súd odvolací v odpovedi na sťažovateľom nastolenú otázku riešenia tohto problému iba jednoducho odkázal na právny názor krajského súdu ako na názor, s ktorým sa stotožňuje, nesignalizuje tento jeho postup žiadnu možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na poskytnutie súdnej ochrany v kvalite požadovanej § 157 ods. 2 OSP a v konečnom dôsledku aj čl. 46 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o hmotnoprávne posúdenie spornej zmluvy o dielo z hľadiska jej prípadnej absolútnej neplatnosti pre absenciu podnikateľského oprávnenia sťažovateľa, ústavný súd bez ambície kontrolovať právny záver všeobecných súdov, na druhej strane však sledujúc snahu naplniť presvedčiaciu funkciu svojho rozhodnutia, zdôrazňuje, že už sám sťažovateľ naznačil v sťažnosti rôznosť názorov na riešenie predmetného problému. Opieral sa pritom hlavne o aplikačnú prax súdov v podmienkach Českej republiky, ktorá pre ústavný súd nijako nie je záväzná, no poukázal aj na názory právnej teórie.

Podľa názoru ústavného súdu ak postoje aplikačnej praxe i právnej teórie k obdobným či rovnakým skutkovým stavom boli v minulosti nejednotné, a je zrejmé, že žiaden z nejednotných právnych názorov neprekračuje limity ústavne konformného výkladu podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, nemožno uvažovať o porušení základného práva na súdnu ochranu, ak si všeobecný súd pri posudzovaní konkrétneho skutkového stavu zvolí jeden z v minulosti uplatňovaných výkladov. Taktiež nesignalizuje porušenie základného práva na súdnu ochranu využitie celkom nového právneho názoru, ak je tento v odôvodnení súdneho rozhodnutia zdôvodnený a rovnako je v súlade s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych noriem.

Sťažovateľov prípad vykazoval takéto znaky a krajský súd ako súd prvostupňový odôvodnil svoj právny názor na posúdenie zmluvy o dielo v podmienke absencie podnikateľského oprávnenia jednej zo zmluvných strán poukazom na skutkové poznatky získané dokazovaním, ktoré spočívali v zistení priebehu výberového konania, ktoré sťažovateľ organizoval. Sťažovateľ v žiadnom zo svojich podaní adresovaných všeobecným súdom, ba ani v sťažnosti doručenej ústavnému súdu neuvádzal skutočnosti nasvedčujúce tomu, že by si v čase uzavretia zmluvy nebol vedomý chýbajúceho podnikateľského oprávnenia právneho predchodcu navrhovateľa. Všeobecný súd tak vyvodil, že absencia podnikateľského oprávnenia druhého kontrahenta bola sťažovateľovi v čase uzatvárania zmluvy známa. Tento skutkový záver konajúceho súdu nijak neodporuje procesným požiadavkám smerujúcim k čo najúplnejšiemu zisteniu skutočného stavu veci pred vydaním rozhodnutia súdu so súčasným dôsledným rešpektovaním kontradiktórnosti občianskeho súdneho konania. Preto, ak zistený skutočný stav krajský súd právne zhodnotil tak, že nedostatok podnikateľského oprávnenia nemá za následok absolútnu neplatnosť zmluvy a že vzhľadom na záhlavie spornej zmluvy o dielo i na obsah niektorých jej ustanovení sa táto spravuje režimom Obchodného zákonníka, nemohol podľa ústavného súdu porušiť základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu. Z toho potom plynie, že ak sa najvyšší súd ako súd odvolací zhodol v právnom názore s krajským súdom, nie je jeho právne posúdenie veci arbitrárne ani zjavne neodôvodnené.

Sťažovateľ ďalej rozhodnutiu najvyššieho súdu vytykal posúdenie kritéria účelnosti ako podmienky na vydanie medzitýmneho rozsudku krajským súdom. Právny záver konajúceho súdu o tom, či je, alebo nie je účelné vydať medzitýmny rozsudok patrí podľa ústavného súdu k tým otázkam, ktorých riešenie uskutočnené všeobecnými súdmi nie je oprávnený preskúmať. Aj najvyšší súd zdôraznil, že medzitýmny rozsudok súd vydáva „*po vlastnom uvážení*“. Ak taká úvaha nie je zjavne neopodstatnená alebo svojvoľná, potom niet dôvodu na zásah ústavného súdu. Účelnosť zakotvená v § 152 ods. 2 OSP zohľadňuje jednak požiadavku hospodárnosti konania, ale i právnej istoty predovšetkým toho účastníka súdneho konania, ktorý si v ňom uplatňuje svoje hmotné právo. Konanie, v ktorom sťažovateľ vystupoval ako odporca, trvalo od januára 1996. Preto, ak krajský súd na základe návrhu žalobcu pristúpil po viac ako desiatich rokoch k vydaniu medzitýmneho rozsudku, ktorým rozhodol o opodstatnenosti právneho základu žalobcovho nároku, nemožno jeho postupu z pohľadu kritérií ústavnosti nič vyčítať, ak skutočný stav veci bol pri rešpektovaní práv účastníkov konania v procese dokazovania zistený do tej miery, že o právnom základe uplatneného hmotného práva bolo možné rozhodnúť.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na to, že krajský súd sa v odôvodnení svojho rozsudku vôbec nezaoberal vznesenou námietkou premlčania práva žalobcu na náhradu škody, ako ani námietkou zmätočnosti rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu vydaných v súvisiacom konaní o neplatnosti odstúpenia od spornej zmluvy o dielo.

Z obsahu prvostupňového rozhodnutia ústavný súd zistil, že v jeho odôvodnení sa k tomu iba uvádza, že „*podaním zo dňa 27.2.2006 žalovaný uplatnil námietku premlčania*“. Ústavný súd ďalej z odôvodnenia doručenej sťažnosti zistil, že sťažovateľ uplatňoval námietku premlčania vo vzťahu ku škode, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v období od 1. novembra 1998 do 31. mája 2004. Z prvostupňového rozsudku však jednoznačne vyplýva, že nárok na náhradu škody bol uplatnený už aj za obdobie predchádzajúce 1. novembru 1998. Sťažovateľova námietka premlčania tak v konkrétnych okolnostiach prípadu bude významnou až pri konečnom rozhodnutí vo veci, ktorým sa bude rozhodovať o výške uplatnenej náhrady škody. Pre medzitýmne rozhodnutie nemala námietka premlčania podstatný význam, preto, ak sa ňou v odôvodnení takého rozhodnutia krajský

súd nezaberal, nemohol tým porušiť sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu. Následne sa rovnakým postupom takého porušenia nemohol dopustiť ani najvyšší súd.

Sťažovateľ vo väzbe na posúdenie protiprávnosti konania ako jedného z nevyhnutných predpokladov úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody taktiež spochybnil rozsudky okresného súdu a krajského súdu vydané v konaní o neplatnosti odstúpenia od zmluvy o dielo, ktoré pre konanie o nároku na náhradu škody predstavovali rozhodnutia o prejudiciálnej otázke.

V slovenskom právnom systéme platí prezumpcia správnosti a zákonnosti súdnych rozhodnutí, ktorá bráni účastníkom konania nespokojným s výrokom súdneho rozhodnutia svojvoľne ho nerešpektovať len na základe vlastného presvedčenia o jeho nesprávnosti alebo nezákonnosti. Iba zákonom predpísaným spôsobom môže účastník konania proti súdnemu rozhodnutiu brojiť. Právoplatné rozhodnutie musí účastník konania rešpektovať bez ohľadu na svoj subjektívny postoj k nemu. Vyžaduje to právna istota tvoriaca súčasť právneho štátu.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 32 Cb 1409/95-158 z 18. februára 2005 a odvolacím rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Cob 57/05-187 z 15. decembra 2005 bolo právoplatne rozhodnuté, že odstúpenie od zmluvy o dielo z 23. júna 1995, ktoré sťažovateľ doručil právnemu predchodcovi navrhovateľa 26. júna 1995, bolo neplatné. Takéto rozhodnutie predstavovalo pre krajský súd v konaní o uplatnenom nároku na náhradu škody záväzný úsudok o predbežnej otázke týkajúcej sa existencie zmluvného vzťahu medzi právnym predchodcom navrhovateľa a sťažovateľom po 26. júni 1995 (§ 159 ods. 2 OSP). Na tom sťažovateľ ako účastník konania o nároku na náhradu škody nemohol nič zmeniť námietkami zmätočnosti súdnych rozhodnutí o platnosti odstúpenia od zmluvy. Z toho vyplýva, že ak po 26. júni 1995 sťažovateľ neplnil svoje zmluvné záväzky, mohol tým spôsobiť právnemu predchodcovi navrhovateľa škodu.

Konajúce súdy sa v odôvodneniach svojich rozhodnutí taktiež nezaoberali jednostrannou výpoveďou sťažovateľa z 29. novembra 1995. Ani táto otázka však vzhľadom na obdobie, za ktoré žalobca uplatňoval nárok na náhradu škody, nemala

pre medzitýmne rozhodnutie krajského súdu podstatný význam, ktorý je daný len pre rozhodnutie o výške uplatneného nároku. Preto najvyšší súd správne v odôvodnení rozhodnutia o odvolaní zdôraznil, že v ďalšom konaní o výške uplatnenej náhrady škody sa krajský súd „*bude tiež musieť vysporiadať ešte s výpoveďou zo dňa 29.11.1995 ...*“.

Ústavný súd preskúmal z hľadísk vyjadrených sťažovateľom v odôvodnení jeho sťažnosti napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu vo väzbe na prvostupňové rozhodnutie krajského súdu a nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu v spojení s ďalšími označeným článkami ústavy. Preto sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2009